

Nationalpark Kongernes Nordsjælland
knsj@danmarksnationalparker.dk

d. 17-12-2025

Vedrørende nationalparkens ideoplæg til nationalparkplan 2027-2032.

DOF Nordsjælland fremsender hermed bidrag til ideoplæg til nationalparkplan 2027-2032. Ud over selve ideoplægget tager foreningens bidrag også udgangspunkt i de forslag, der i april 2025 er fremkommet i forbindelse med nationalparkens workshops om hhv. natur og formidling.

Nationalparkens synlighed – Mødet med nationalparken (side 9):

DOF Nordsjælland har allerede i 2019 foreslået etablering af et overordnet besøgscenter for nationalparken på Esrum Møllegård. Vi skal tillade os at gentage vores forslag:

’I Esrum Møllegårds syd længe etableres et natur- og oplevelsescenter i stil med de legendariske svenske naturum. Centeret skal være et besøgscenter med introduktion til nationalparkens område, hvor man med udstillinger kan lære om parkens fugle, dyr, planter, træer, geologi og kulturhistorie, inden man begiver sig ud for at opleve naturen i virkeligheden i nationalparken. Det er vigtigt, at Nationalparken her signalerer, at man som besøgende i Kongernes Nordsjælland er ”gæst” i naturen, så oplevelser og aktiviteter selvfølgelig her sker på naturens betingelser. Formidlingen skal ske ved hjælp af udstoppede fugle og dyr, fotostater, plancher, plakater, oversigtskort etc. Der kan også være opstillet skærme med videooptagelser af udvalgte naturområder og optagelser af fugle, dyr og insekter - altså alt i alt en form for multimedieoplevelse! I centret skal også være fremlagt Naturstyrelsens vandretursfoldere samt foldere og kort med tips om spændende udflugtsmål og vandre- og cykelruter. Naturstyrelsens besøgscenter ved Øvre Strandkær i Nationalpark Mols Bjerge er også glimrende at blive inspireret af.’

De lokale indgange til nationalparken er hver især prisværdige, og decentralisering kan have sine fordele. Men set i et lidt større perspektiv burde Nationalpark Kongernes Nordsjælland kunne bære et overordnet besøgscenter med en samlet formidling af områdets rige natur, landskab, geologi og kulturhistorie. I den forbindelse kunne man f.eks. også vælge at formidle og forklare nogle helt centrale budskaber som: ’Hvorfor hegning og afgræsning i nationalparken er nødvendig aht. biodiversiteten’ eller ’Hvorfor fældning er nødvendig i naturgenopretningsperioden i urørt skov’. Temaer som disse ligger i forlængelse af intentionerne i ideoplægget side 19.

Hvis Søborg Sø bliver en del af nationalparken, vil det være oplagt, at formidlingen også omfatter søen. Det kan ske som en del af et besøgscenter på Esrum Møllegård, eller mere decentralt ved selve søen – eller begge dele.

Nationalpark Kongernes Nordsjælland har allerede på nuværende tidspunkt fokus på at vejlede om hensynsfuld og hensigtsmæssigt adfærd i naturen, se f.eks.:

<https://nationalparkkongernesnordsjaelland.dk/planlaeg-dit-besoeg/vaer-den-gode-gaest>

Dette tema bør også indgå i formidlingen i et centralt besøgscenter, og hænger godt sammen med intentionerne om at styrke det stille friluftsliv (se nedenfor samt side 20 i ideoplægget). F.eks. under overskriften: 'Den stille gæst får den største naturoplevelse'.

Nationalparkens synlighed - Kunsten at skabe et sted - udviklingspotentialer ved Esrum (side 11):

Hvis Esrum Å genslynges, kunne det overvejes at placere et mindre fugletårn (eller udsigtsplatform) som led i formidlingen af dette projekt. Mht. besøgscenter ved Esrum Møllegård: Se ovenfor.

Nationalparkens sammenhæng – potentialer for sammenhæng (side 14):

Dansk Ornitologisk Forening er tilhænger af sammenhængende natur, og kan derfor fuldt ud støtte de intentioner, der fremgår som interesseområder på kortet side 14. Selv om det er en detalje, bør Knurrenborg Vang, som er statsejet, og som er en del af interesseområdet ud mod Nivå Engfjord, have samme signatur på kortet side 14 som de øvrige statsejede arealer i interesseområderne.

Med hensyn til privatejede arealer kan Grøn Trepert måske åbne muligheder. Især vil de lavbundsområder (inklusive randzoner), som eventuelt bliver udtaget i ådalene, kunne bidrage til såvel nationalparken som mere sammenhængende natur i Nordsjælland. Nationalparken kunne f.eks. anmode kommunerne om at inddrage spørgsmålet om tilslutning til Nationalparken i udpegningsprocessen. I tilfælde af tilslutning skabes der på den måde samtidig mulighed for, at Nationalparken kan bidrage til afgræsning eller anden pleje af områderne, jf. ideoplægget side 16.

Det forekommer oplagt allerede på nuværende tidspunkt at inddrage det store statsejede område i Søborg Sø i nationalparken. Hvis søen bliver en del af Nationalpark Kongernes Nordsjælland, vil Nationalparken også få mulighed for at bidrage til plejeforanstaltningerne i området. Her tænkes ikke mindst på den del af arealet, som ifølge projektets miljøgodkendelse skal plejes intensivt aht. engsnarre.

I forbindelse med nationalparkens sammenhæng skal vi gøre opmærksom på, at DOF Nordsjælland i allerede i 2019 fremsatte et forslag om en forbindelse mellem Gribskov og Arresø:

'Styrkelse af sammenhængen imellem Gribskov og Arresøområdet, via fauna-korridor: Det er velkendt, at Kongernes Nordsjælland har et svagt led i forbindelsen imellem to af de helt centrale områder. Der er behov for mere sammenhængende natur imellem den vestlige del af Gribskov og området omkring Arresø. Som naturlige bindeled findes i dag Nejede Vesterskov, Alsønderup

Engsø og Pøleåens forløb nordvest for Nejde Vesterskov. Forskellige løft i naturkvaliteten af de områder, som er med i nationalparken i dag, er oplagte at gå i gang med. Men man bør kigge på mulighederne for på sigt at skabe en reel korridor.

Det især er oplagt at fokusere på det landskab der ligger nord for Bendstrup og nord for Alsønderup. Uanset at status i dag er svag i forhold til private lodsejere tilslutning til nationalparken.

Vi forestiller os med tiden at der via velvillige lodsejere laves striber med beplantninger i denne korridor, der alt efter linjeføring er på 2, 5 – 3 km. En sådan beplantet korridor vil gavne såvel flora og fauna og især vil de betrængte insekter og det åbne lands lige så betrængte fugle nyde gavn af dette. Desuden styrkes de forskellige arters mulighed for spredning og forbindelser til andre ellers isolerede bestande.

En realisering af en sådan korridor bør indbefatte bygning af en faunapassage over (under?) den nordgående vej mod Helsingør. Den slags er realiseret flere andre steder i Danmark. Landskabet omkring Bendstrup har i dag en vis naturmæssig ”sikring” ved at være omfattet af en landskabsfredning. De åbne arealer nord for Alsønderup har status af landskab af særlig værdifuld karakter, både på baggrund af vidt og frit udsyn, men også af geologiske grunde, som istidslandskab der tegner profilen af sten- og bronzealderens vandveje.

Man bør i projektet være åben for etablering en vandresti der også forbinder de to kerneområder, dog bør denne ikke have et forløb i direkte tilknytning til fauna korridorer, hvor dette måtte kunne forstyrre dyrelivet.’

Nationalparkens stemmer – Det stille friluftsliv (side 20):

Det stille friluftsliv overdøves nemt af de mere højrøstede og facilitetskrævende brugerorganisationer. Det er derfor prisværdigt, at Nationalpark Kongernes Nordsjælland fokuserer specifikt på det stille friluftsliv.

Såfremt Nationalpark Kongernes Nordsjælland har et ønske om at forbedre vilkårene for det stille friluftsliv, bør Nationalparken arbejde for, at en større del af Naturstyrelsens arealer udlægges som stillezone. Det må nødvendigvis ske på bekostning af friluftszonen, hvor anvendelsen efter vores opfattelse alligevel i alt for høj grad domineres af den organiserede del af friluftslivet.

En udvidelse af stillezonen til glæde for det stille friluftsliv kunne tage udgangspunkt i en følsomhedskortlægning, således som DOF Nordsjælland også foreslog i 2019:

’Konkret foreslår vi, at der gennemføres en ”følsomhedskortlægning”, der viser lokaliseringen af særlig sårbar natur og levesteder for sårbare arter. Kortlægningen skal bidrage til, at nationalparken også på lang sigt lever op til Bekendtgørelse om Nationalpark Kongernes Nordsjælland, § 3 stk. 8, hvori det hedder, at ”sårbare naturområder og arter skal beskyttes mod slitage og forstyrrelse ved planlægning af faciliteter, stiforløb og formidling m.v.” Hovedparten af

den viden, der kræves for at udarbejde et sådant kort, er allerede til stede i bl.a. de grønne foreninger, eksisterende databaser mm.'

Samtidig værdsætter DOF Nordsjælland, at Nationalpark Kongernes Nordsjælland allerede i den hidtil gældende nationalparkplan (2020-2026) har et hensynsfuldt friluftsliv som fokuseret indsatsområde. Dette kommer som nævnt ovenfor også til udtryk på Nationalparkens hjemmeside jf.: <https://nationalparkkongernesnordsjaelland.dk/planlaeg-dit-besoeg/vaer-den-gode-gaest>

Imidlertid kunne de generelle retningslinjer, der allerede fremgår af hjemmesiden, suppleres med en forstærket indsats i form af mere detaljeret vejledning om, *hvordan* man som den gode gæst bør bevæge sig rundt i de forskellige biotoper således, at man forstyrrer og skader mindst muligt. Samt hvorfor man på denne måde skal respektere og beskytte naturen og de dyr og fugle, der lever i den. En sådan vejledning bør formidles tydeligt ved alle indgange til nationalparken, og hænger godt sammen med intentionerne om at styrke det stille friluftsliv. - F.eks. (som sagt ovenfor) under overskriften: 'Den stille gæst får den største naturoplevelse'.

Gæsternes manglende evne til at holde hunde i snor er et vedvarende og tilbagevendende problem. Nationalparken adresserer da også dette på hjemmesiden. Tilsvarende er der her potentiale for en fortsat – og måske forstærket - indsats både i et evt. besøgscenter, ved indgangene samt i visse områder som f.eks. Melby Overdrev.

Fugletårne:

DOF Nordsjælland har tidligere (senest 2019) foreslået opførelsen af et fugletårn i den østlige ende af Arresø, f.eks. ved Pøleåens udløb. Det mener vi fortsat er en god ide.

Der bør opføres mindst et fugletårn ved Søborg Sø, hvilket Nationalparken kan have inde i sine overvejelser, hvis den kommer til at omfatte søen.

Et mindre fugletårn (eller udsigtsplatform) kan som ovenfor anført overvejes i forbindelse med et genslyngningsprojekt for den øverste del af Esrum Å.

Yngleøer til fugle:

DOF Nordsjælland har tidligere (2019) foreslået etablering af en række kunstige øer i Nationalparkens søer og damme. Men efterfølgende har vi fået oplyst (28-02-2023), at alene en renovering af en af øerne i Holløse Bredning ville koste 0.5 mill. kr. / 1200 m².

Pleje af yngleøer til fugle vil fortsat være relevant i f.eks. Gurre Sø (Mågeøen) og i Holløse Bredning samt formentlig også fremover i Søborg Sø. Foreningen så gerne, at Nationalparken alligevel overvejede forskellige scenarier for pleje og genopretning – og måske endda etablering - af rævesikre yngleøer til fuglene.

Med venlig hilsen
Henrik Boeg
DOF Nordsjælland, Naturpolitisk Udvalg